

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z powództwa J. T.
przeciwko (...) Przedsiębiorstwu Handlowemu E. S.A. z siedzibą w P.
o odprawę pieniężną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 2 lutego 2021 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 24 stycznia 2020 r., sygn. akt VIII Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 1.350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 24 stycznia 2020 r. oddalił apelację pozwanego [...] Przedsiębiorstwa Handlowego „E.” S.A. z siedzibą w P., wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w P. z dnia 26 marca 2019 r., mocą którego zasądzono od strony pozwanej na rzecz powódki J. T. tytułem odprawy za odejście z zarządu spółki kwotę 39.375,09 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie i oddalono powództwo w pozostałym zakresie.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej strona pozwana, zaskarżając wyrok Sądu drugiej instancji w całości, podniosła zarzut naruszenia prawa materialnego: art. 42 k.p. w związku z art. 65 k.c. w związku z art. 300 k.p. w

związku z pkt 6 Regulaminu wynagradzania członków zarządu zatrudnionych na kierowniczych stanowiskach w pozwanej Spółce, przez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że zmiana sposobu przyznawania członkom zarządu spółki akcyjnej odprawy pieniężnej związanej z odejściem z zarządu spółki ma charakter pracowniczy i uzupełnia stosunek pracy członka zarządu w zakresie jego wynagradzania, a co za tym idzie - w przypadku zmiany Regulaminu zachodzi konieczność wręczenia wypowiedzenia zmieniającego, kiedy to w rzeczywistości przyznawana odprawa nie jest świadczeniem z tytułu stosunku pracy, czy też innym elementem kształtującym ten stosunek.

Z powołaniem się na powyższy zarzut skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego i orzeczenie co do istoty sprawy, przez oddalenie w całości powództwa J. T. o odprawę pieniężną, ewentualnie wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w P. oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania strona pozwana wskazała, że w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Zachodzi bowiem konieczność zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy i wyjaśnienie, jaki jest charakter odprawy pieniężnej przysługującej członkowi zarządu spółki kapitałowej - ustanowiony regulaminem wynagradzania członków zarządu - który jednocześnie pozostaje w stosunku pracy ze spółką, przy czym stosunek nie ten przewiduje odszkodowania (odprawy pieniężnej) na wypadek utraty pracy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem

zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem

zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało ono sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8,

s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. W szczególności rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym nie jest wyręczenie strony reprezentowanej w procesie przez profesjonalnego pełnomocnika we wskazaniu (doprecyzowywaniu) treści postulowanych zagadnień prawnych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18, LEX nr 2688935).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania w sprawie powołanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Postawione przez skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pytanie: „jaki jest charakter odprawy pieniężnej przysługującej członkowi zarządu spółki kapitałowej - ustanowiony regulaminem wynagradzania członków zarządu - który jednocześnie pozostaje w stosunku pracy ze spółką, przy czym stosunek ten nie przewiduje odszkodowania (odprawy pieniężnej) na wypadek utraty pracy”, nie stanowi prawidłowo sformułowanego pytania prawnego, nie ma pogłębionej analizy prawnej, nie zawiera argumentów prawnych na poparcie stanowiska strony skarżącej, nie wykazuje rozbieżności w orzecznictwie, ani odmiennej – od przyjętej w judykaturze - wykładni przepisów zastosowanej przez Sady orzekające w niniejszej sprawie. Za ugruntowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego należy uznać pogląd, zgodnie z którym uchwały rady nadzorczej spółki akcyjnej w przedmiocie zasad wynagradzania jej członków zarządu są jednostronnymi oświadczeniami woli pracodawcy, które kształtują lub uzupełniają treść stosunku pracy w zakresie warunków wynagradzania. Pogorszenie tych warunków pracy wymaga wypowiedzenia zmieniającego lub porozumienia stron (porównaj wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 23 września 2004 r., I PK 494/03, OSNP 2005 nr 10, poz. 140; z dnia 27 października 2004 r., I PK 588/03, OSNP 2005 nr 70; z dnia 5 czerwca 2007 r., III PK 17/07, LEX nr 551138; z dnia 9 czerwca 2009 r., II PK 7/09, LEX nr 521928; z dnia 27 maja 2014 r., I PK 296/13, LEX nr 1475265; z dnia 21 lipca 2016 r., I PK 219/15, niepublikowany). Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z tą wykładnią, uznając, że przyznanie członkowi zarządu

(powódce) prawa do odprawy przez upoważniony do tego organ (radę nadzorczą) uzupełniło warunki wynagrodzenia wynikające z jej umowy o pracę, zaś pozbawienie powódki prawa do tego świadczenia płacowego nie mogło zostać skutecznie dokonane w drodze jednostronnej czynności pracodawcy, polegającej na poinformowaniu powódki o zmianie regulaminu wynagradzania członków zarządu spółki. Każda niekorzystna zmiana istotnych warunków wynagradzania wymaga bowiem dla swej skuteczności dokonania wypowiedzenia zmieniającego lub porozumienia stron umowy (k. 23 uzasadnienia wyroku).

We wniosku zawartym w skardze kasacyjnej strony pozwanej nie przedstawiono juredycznego wyводу, który przekonywałby, że dotychczasowy bogaty dorobek orzecznictwa i piśmiennictwa jest niewystarczający z punktu widzenia przedmiotu sprawy, w której została złożona niniejsza skarga kasacyjna. Należało tym samym odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, przypominając, że ciężar wykazania przyczyn kasacyjnych spoczywa na skarżącym, a Sąd Najwyższy - orzekając w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania - bada jedynie wniosek i jego motywy (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), bez wnikania w ocenę zasadności podstaw kasacyjnych (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13 i z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepublikowane). Nie jest w szczególności rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwanie argumentów na rzecz istnienia przyczyn kasacyjnych w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych, jeżeli skarżący zaniechał ich przedstawienia we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13; z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16; z dnia 7 grudnia 2018 r., II CSK 309/18 i z dnia 15 marca 2019 r., IV CSK 373/18, niepublikowane).

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

